

Ministerul Finanțelor

RAPORT

**privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe nouă luni ale anului 2021**

Chișinău 2021

CUPRINS

CUPRINS.....	2
Lista abrevierilor	3
Sumar executiv.....	4
Evoluția indicatorilor macroeconomici.....	5
Datoria sectorului public.....	7
Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2021-2023)”	9
Datoria de stat	10
<i>Datoria de stat externă</i>	13
<i>Datoria de stat internă</i>	17
Garanțiile de stat	22
Creanțele interne	22
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2021.....	23
Recreditarea de stat	28

Lista abrevierilor

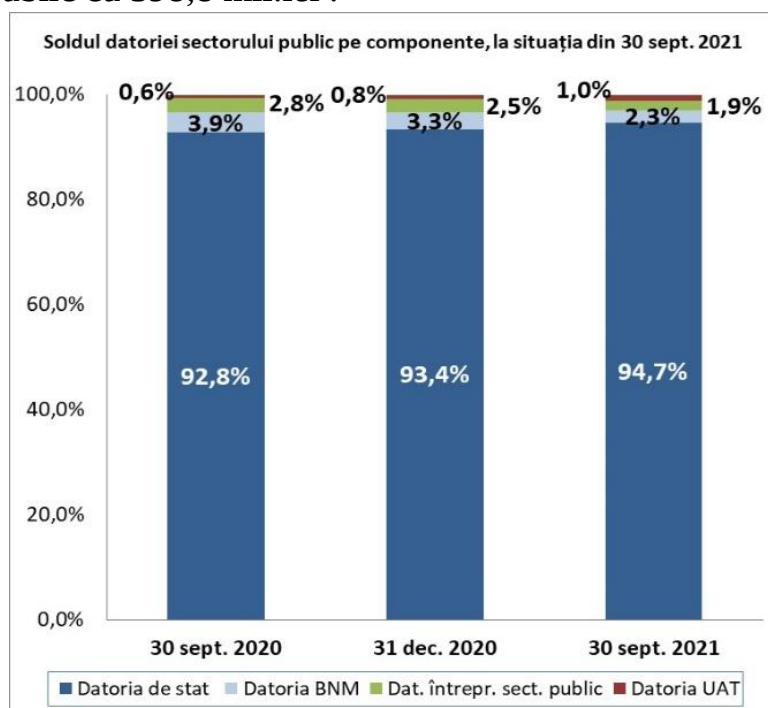
AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
ATM	Perioada medie de maturitate
ATR	Perioada medie de refixare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DDP	Direcția datoriei publice
OGP AE	Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IP CTIF	Instituția Publică Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe
JICA	Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
MF	Ministerul Finanțelor
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UE	Uniunea Europeană
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori mobiliare de stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Sumar executiv

Drept urmare a analizei privind evoluția datoriei sectorului public, se atestă o creștere a soldului acesteia cu 5,2% la situația din 30 septembrie 2021 comparativ cu sfârșitul anului 2020, constituind 76 407,1 mil. lei sau 32,9% din PIB-ul prognozat pentru anul 2021. Ca pondere în PIB, datoria sectorului public s-a diminuat cu 2,3 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2020.

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 septembrie 2021 în comparație cu sfârșitul anului 2020 este condiționată în special de majorarea soldului datoriei de stat la valoarea nominală cu 4 574,0 mil. lei și soldul datoriei directe a UAT cu 236,2 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 640,6 mil. lei și soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 398,8 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2021, soldul datoriei de stat a constituit 72 394,7 mil. lei¹, dintre care datoria de stat internă – 45,4% iar datoria de stat externă – 54,6% din total. Majorarea soldului datoriei de stat cu 4 574,0 mil. lei comparativ cu valorile de la sfârșitul anului precedent a fost influențată de finanțarea netă pozitivă atât internă cât și externă. Cu toate acestea, soldul datoriei de stat înregistrat la situația din 30 septembrie 2021 se situează sub plafonul 85 438,4 mil. lei – valoarea precizată a soldului datoriei de stat conform Legii bugetului de stat pentru anul 2021.

La situația din 30 septembrie 2021, soldul garanțiilor de stat (acordate în totalitate în cadrul Programului de stat “Prima casă”) a constituit 1 672,4 mil. lei sau 0,7 % din PIB-ul prognozat pentru anul 2021.

În perioada de referință au fost recreditate mijloace financiare în valoare totală de 2 077,1 mil. lei și rambursate 785,8 mil. lei. La situația din 30 septembrie

¹ Începând cu 31.05.2020 soldul datoriei de stat interne se prezintă la valoarea nominală, în conformitate cu prevederile HG nr. 234/2020 "Pentru modificarea Hotărârii Guvernului nr. 1136/2007 cu privire la unele măsuri de executare a Legii nr.419/2006 cu privire la datoria sectorului public, garanțiile de stat și recreditarea de stat".

2021, soldul datoriilor beneficiarilor recredități a constituit 6 788,8 mil. lei, dintre care 294,1 mil. lei cu termen expirat.

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Pentru anul 2021 se estimează că PIB-ul va înregistra valoarea de 232 500,0 mil. lei, înregistrând o majorare cu 14,5 p.p., în prețuri comparabile, față de anul precedent².

Dinamica procesului inflaționist³

Rata inflației în luna septembrie 2021 a constituit 6,04% față de decembrie 2020, înregistrând o majorare cu 6,2 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2020.

Pe parcursul perioadei de referință, rata inflației a continuat cu un ritm pronunțat de creștere datorită accelerării prețurilor, fiind determinată de majorarea prețurilor la produsele alimentare, la petrol și la alte materii prime pe piața internațională, fapt ce s-a reflectat parțial în majorarea prețurilor acestor produse pe piața locală, în același timp și a majorării pronunțate a prețurilor la resursele energetice. Totodată, prețurile medii de consum în luna septembrie 2021 comparativ cu luna septembrie 2020 au crescut cu 6,68%, inclusiv la produse alimentare cu 8,31%, mărfuri nealimentare cu 8,62% și servicii prestate populației cu 1,52%.

Activitatea de comerț exterior⁴

Exporturile realizate pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021 s-au cifrat la 2 103,3 mil. dolari SUA, valoare mai mare cu 21,1%, comparativ cu cea înregistrată în perioada corespunzătoare din anul 2020.

Importurile de bunuri au constituit 5 072,7 mil. dolari SUA, nivel superior celui realizat în perioada similară din anul 2020, cu 32,4%.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 2 969,4 mil. dolari SUA, fiind cu 874,7 milioane dolari SUA mai mult, comparativ cu cel înregistrat în aceeași perioadă din anul 2020.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în primele nouă luni ale anului 2021 a fost de 41,5%, în scădere cu 3,8 p.p., comparativ cu perioada corespunzătoare din anul 2020.

Politica ratelor

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021, Comitetul executiv al BNM a decis majorarea ratei de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară până la 4,65 la sută anual. Decizia respectivă a fost luată considerând

² Sursa: Prognoza indicatorilor macroeconomici pentru anii 2021-2024 din 02.11.2021 coordonată cu Fondul Monetar Internațional.

³ Sursa: Biroul Național de Statistică.

⁴ Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) de bunuri sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

presiunile inflaționiste atât din partea ofertei și a cererii agregate, cât și a riscurilor și incertitudinilor cauzate de evoluția situației pandemice.⁵

În același timp, ratele de dobândă pe piețele internaționale (Euribor pe 6 luni și USD Libor pe 6 luni) au avut o tendință oscilantă. Valoarea medie pentru luna septembrie 2021 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit -0,522 %⁶, fiind cu 12,7 la sută mai mică decât valoarea medie din luna septembrie 2020. Valoarea medie a ratei USD Libor pe 6 luni pentru luna septembrie 2021 a înregistrat 0,1517 %⁷, fiind cu 45,7 la sută mai mică comparativ cu valoarea medie din luna septembrie 2020. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditori pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale înregistrat la sfârșitul lunii septembrie 2021 a marcat o depreciere de 2,6 la sută față de dolarul SUA și o apreciere de 2,5 la sută față de euro, comparativ cu finele anului 2020.

Cursul de schimb oficial nominal s-a modificat în funcție de gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, în funcție de evoluția valurilor străine pe piețele externe și din partea importatorilor de resurse energetice, urmare a majorării prețurilor la produsele petroliere pe piețele internaționale și revigorării consumului intern, dar și ca urmare a intervențiilor efectuate de BNM în vederea procurării cât și vânzării de valută⁸.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 30 septembrie 2021, veniturile bugetului de stat au înregistrat valoarea de 33 766,4 mil. lei, ceea ce constituie o majorare cu 23,0 la sută comparativ cu perioada similară a anului 2020. Cheltuielile bugetului de stat, au înregistrat o majorare cu 12,1 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent, atingând valoarea de 37 882,3 mil. lei. Soldul bugetului de stat a înregistrat un deficit de 4 115,9 mil. lei, ceea ce constituie 28,2 la sută din valoarea precizată pentru anul 2021.

⁵ Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md

⁶ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

⁷ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

⁸ Sursa: Comunicate de presă privind Raportul asupra inflației, www.bnm.md

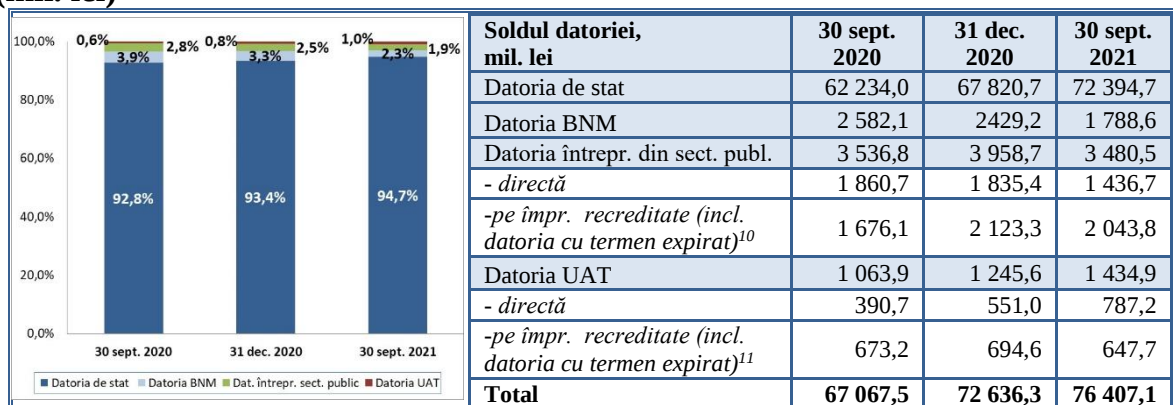
Datoria sectorului public

La situația din 30 septembrie 2021, soldul datoriei sectorului public⁹ s-a majorat cu 3 770,8 mil. lei sau cu 5,2 % comparativ cu sfârșitul anului 2020 și a constituit 76 407,1 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2021, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 30 septembrie 2021, a constituit 32,9%, înregistrând o diminuare cu 2,3 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2020 și o majorare cu 0,4 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2020.

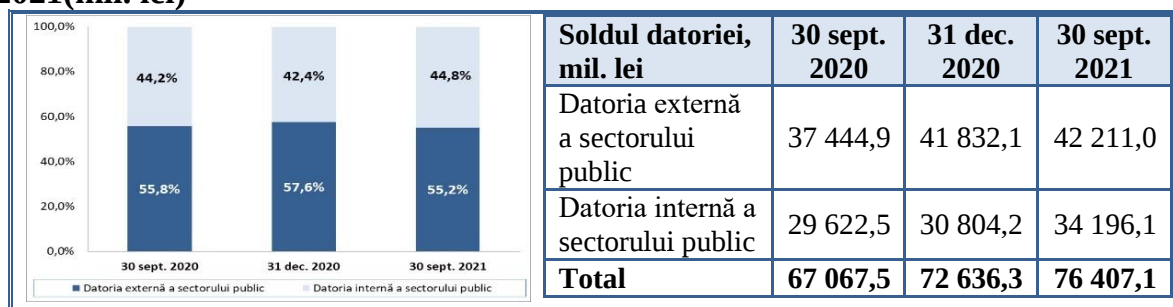
Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 30 sept. 2020 – 30 sept. 2021 (mil. lei)

Majorarea soldului datoriei sectorului public la situația din 30 septembrie 2021 în comparație cu sfârșitul anului 2020 este condiționată de majorarea soldului datoriei de stat cu 4 574,0 mil. lei și soldul datoriei directe a UAT cu 236,2 mil. lei. Totodată, soldul datoriei BNM s-a diminuat cu 640,6 mil. lei, soldul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public cu 398,8 mil. lei. Similar anilor precedenți, datoria de stat continuă să înregistreze ponderea majoră în totalul datoriei sectorului public (94,7%).

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 30 sept. 2020 – 30 sept. 2021 (mil. lei)

La situația din 30 septembrie 2021, datoria externă a sectorului public a constituit 2 389,8 mil. dolari SUA (echivalentul a 42 211,0 mil. lei), sau 55,2 %

⁹ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat, datoria BNM și datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public și UAT-ilor, cu maturitatea ≥ 1 an

¹⁰ Datoria întreprinderilor din sectorul public pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

¹¹ Datoria UAT-ilor pe împrumuturile recreditate nu se include în datoria totală a sectorului public din motiv că acestea sunt deja incluse în datoria de stat (externă).

din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit 34 196,1 mil. lei (44,8%). Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021 datoria sectorului public s-a majorat fiind influențată în special de creșterea datoriei interne a sectorului public, care a înregistrat o evoluție ascendentă de 11,0 la sută, dar și de creșterea datoriei externe a sectorului public înregistrând o evoluție de 0,9 la sută.

La situația din 30 septembrie 2021, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 58,2%, majorându-se cu 0,2 p.p. față de finele anului 2020 și cu 13,6 p.p. față de perioada similară a anului 2020, iar 91,7% din datoria directă a UAT o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, cu 5,3 p.p. mai mult decât la finele anului 2020 și cu 9,5 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2020. Totodată, 17,3% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

La situația din 30 septembrie 2021 s-au înregistrat garanții externe emise de UAT în favoarea creditorilor externi, pentru împrumuturile direct contractate, în sumă de 536,3 mil. lei. Garanțiile interne emise de UAT au constituit 243,4 mil. lei, dintre care pe împrumuturile recreditate 242,9 mil. lei.

La situația din 30 septembrie 2021, în structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 58,9%, diminuându-se cu 9,1 p.p. față de finele anului precedent și cu 6,5 p.p. față de 30 septembrie 2020, iar 79,3% din datoria directă a întreprinderilor din sectorul public o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, mai puțin cu 2,9 p.p. decât la finele anului precedent și cu 4,3 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2020. Totodată, 52,9% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 30 septembrie 2021, valoarea de 128,8 mil. lei, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2020, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a diminuat cu 21,2 mil. lei sau 14,1 %, iar comparativ cu perioada similară a anului 2020, cu 18,4 la sută. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

Indicatorii de risc și sustenabilitate stabiliți în cadrul Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2021-2023)”

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2021-2023)”, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021, au fost monitorizați indicatorii de risc și de sustenabilitate ai datoriei de stat. La situația din 30 septembrie 2021, valorile înregistrate se încadrează în limitele stabilite și nu produc riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării, cu excepția indicatorilor ponderea datoriei de stat scadentă în decurs de 1 an în totalul datoriei de stat, VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an (% din total) și datoria de stat cu rata dobânzii variabilă ce înregistrează devieri minore de la limitele stabilite. Acest fapt se datorează emisiunii pe parcursul anului 2021 în volume mai mari a VMS preponderent pe termen scurt în legătură cu cererea pe termen scurt din partea investitorilor pentru VMS. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează în mare parte datoriei de stat interne, care din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

Parametrii de risc și sustenabilitate aferenți datoriei de stat la situația din 30.09.2021

	Valori pentru perioada 2021-2023	Valoarea înregistrată la 30.09.2021
Parametri de risc		
Datoria de stat scadentă în decurs de un an (% din total)	15% - 25% (maximum)	28,2%
Datoria de stat internă (% din total)	35% (minimum) - 50%	45,4%
Datoria de stat într-o anumită valută străină (% din total)	20% - 40% (maximum)	32,3%
Datoria de stat cu rata dobânzii variabilă (% din total)*	25% - 40% (maximum)	42,0%
VMS emise pe piața primară scadente în decurs de un an (% din total)	70% - 85% (maximum)	88,0%
ATM pentru VMS emise pe piața primară (ani)	1,2 (minimum) - 2,0	1,4 ani
Parametri de sustenabilitate		
Serviciul datoriei de stat (% în raport cu veniturile bugetului de stat)	≤ 10%	3,7%

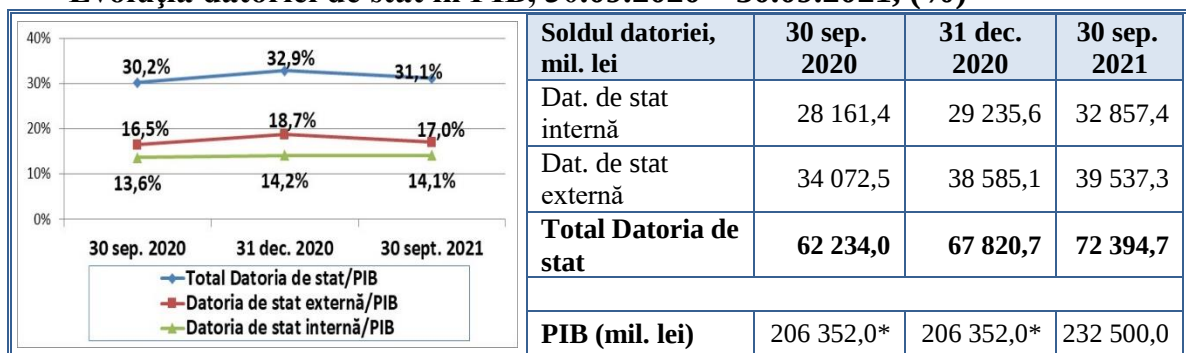
** În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă (VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile) va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.*

Datoria de stat

La situația din 30 septembrie 2021, soldul datoriei de stat a constituit 72 394,7 mil. lei, majorându-se cu 4 574,0 mil. lei la valoarea nominală, sau cu 6,7 la sută față de sfârșitul anului 2020, fiind influențat în special de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 3 621,8 mil. lei dar și de majorarea soldului datoriei de stat externe cu 952,2 mil. lei. Modificarea soldului datoriei de stat externe se datorează finanțării externe nete pozitive în valoare de 71,5 mil. dolari SUA și fluctuației negative a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în valoare de -74,5 mil. dolari SUA. Totodată, majorarea soldului datoriei de stat interne a fost condiționată preponderent de finanțarea internă netă pozitivă a VMS emise pe piața primară pe parcursul perioadei de referință.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2021, ponderea datoriei de stat la valoarea nominală în PIB, la situația din 30 septembrie 2021, a constituit 31,1%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2020 cu 1,8 p.p.

Evoluția datoriei de stat în PIB, 30.09.2020 – 30.09.2021, (%)

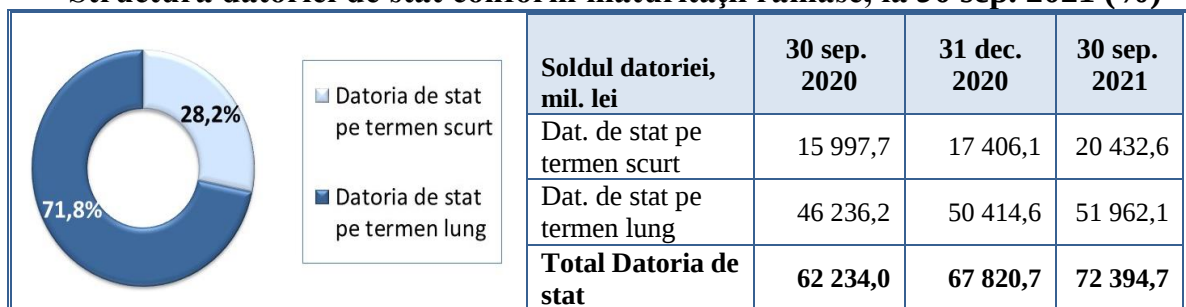

*PIB operativ pentru anul 2020

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei.

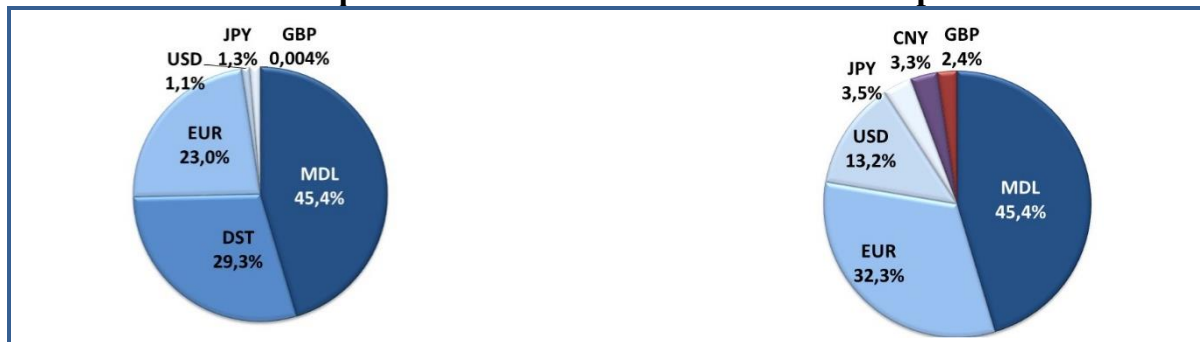
1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. Datoria de stat pe termen scurt se situează la nivelul de 28,2 la sută, ceea ce înseamnă că aproximativ o pătrime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 71,8 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Structura datoriei de stat conform maturității rămase, la 30 sep. 2021 (%)

2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în Lei moldovenesci – 45,4%, urmată de împrumuturile de stat externe denominate în coșul valutar DST cu 29,3%. Următoarele poziții sunt ocupate de Euro – 23,0%, Dolarul SUA – 1,1%, Yenul japonez – 1,3% și Lira sterlină – 0,004%.

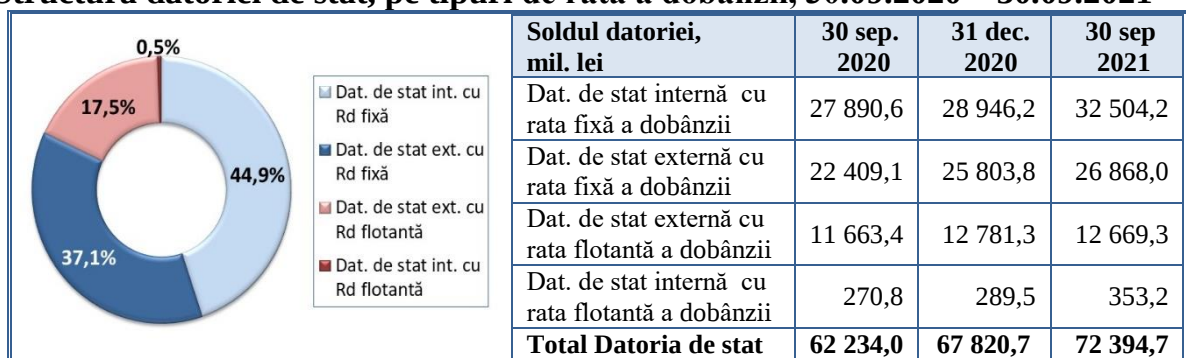
**Structura datoriei de stat, pe valute, la 30 septembrie 2021,
fără descompunerea DST cu descompunerea DST**

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de Leul moldovenesc – 45,4%, urmat de Euro – 32,3%, Dolarul SUA – 13,2%, Yenul japonez – 3,5%, Yuanul Renminbi chinezesc – 3,3% și Lira sterlină – 2,4%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata flotantă a dobânzii a constituit 18,0 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2021, ceea ce reprezintă o diminuare cu 1,3 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2020. Totodată, la situația din 30 septembrie 2021, datoria de stat purtătoare de rată fixă a dobânzii a constituit 82,0 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, 30.09.2020 – 30.09.2021

Instrumentele datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii, la situația din 30.09.2021 sunt:

a) împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE, UE, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, Guvernul Germaniei, UniCredit Austria¹², Guvernul României, Banca germană KfW, JICA, Guvernul Poloniei);

¹² Împrumuturile de stat externe contractate de la BDCE, FMI și UniCredit Austria, a căror rată a dobânzii constituie 0,00% sau nu sunt purtătoare de rată a dobânzii, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente a datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

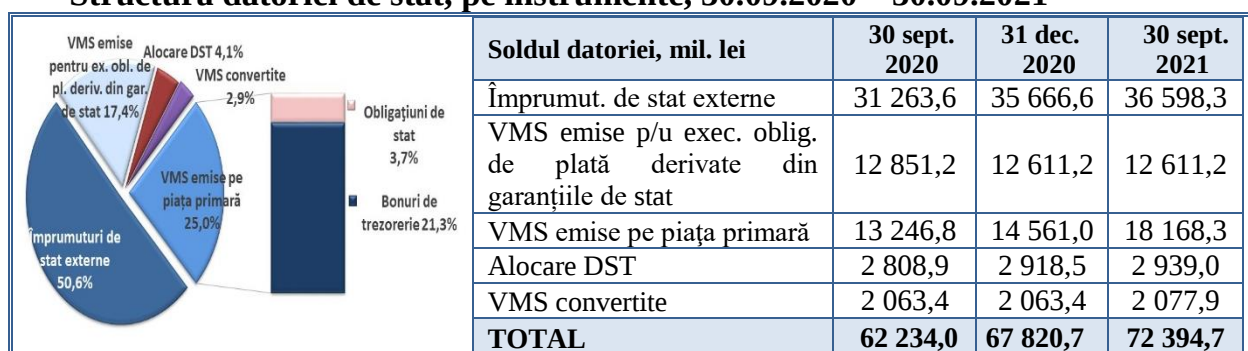
- b) VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹³;
- c) VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);
- d) VMS convertite;
- e) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3,5 și 7 ani).

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

- a) împrumuturile de stat externe cu rata flotantă a dobânzii, contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);
- b) alocarea DST de la FMI;
- c) VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani);

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 30 septembrie 2021, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu 50,6 la sută, micșorându-se cu 2,0 p.p. față de ponderea care o deținea la sfârșitul anului 2020. A doua poziție este ocupată VMS emise pe piața primară cu ponderea de 25,0%, după care urmează VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 17,4%, alocarea DST cu 4,1% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 2,9%.

Structura datoriei de stat, pe instrumente, 30.09.2020 – 30.09.2021

Ponderea obligațiunilor de stat în totalul datoriei de stat a înregistrat un nivel de 3,7%, iar ponderea bonurilor de trezorerie 21,3%.

Serviciul datoriei de stat¹⁴

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 1 265,2 mil. lei, care se compune din:

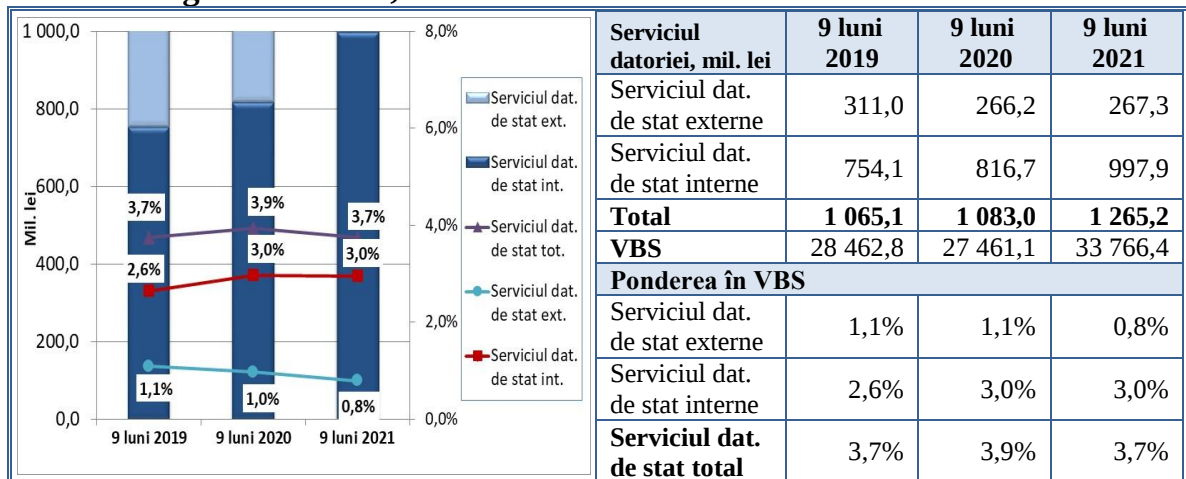
- a) Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 267,3 mil. lei (21,1%);
- b) Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 997,9 mil. lei (78,9%).

Suma destinată serviciului datoriei de stat, adică costul asociat acesteia, s-a majorat cu 16,8% comparativ cu perioada similară a anului precedent.

¹³ VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

¹⁴ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat, 9 luni 2019 – 9 luni 2021

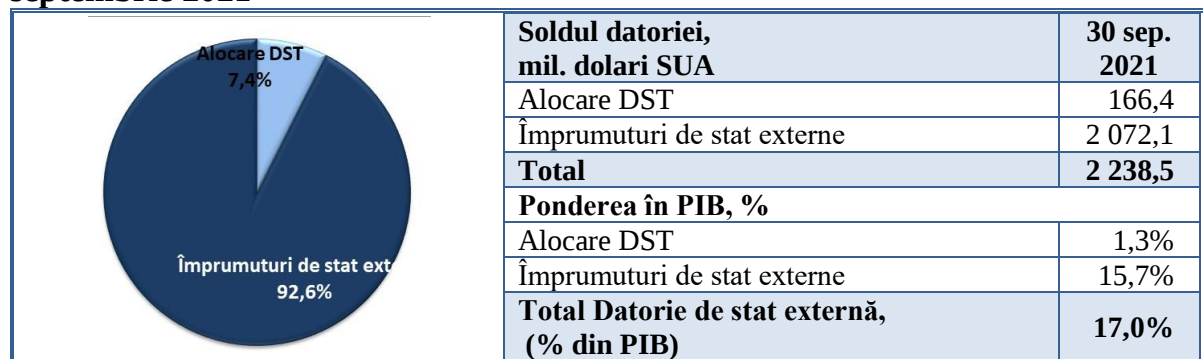
Datoria de stat externă

La situația din 30 septembrie 2021, soldul datoriei de stat externe a constituit 2 238,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 39 537,3 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2021, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o micșorare cu 3,0 mil. dolari SUA sau cu 0,1%. Această modificare este justificată prin finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 71,5 mil. dolari SUA și prin fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în sumă de -74,5 mil. dolari SUA. Totodată, ca urmare a deprecierei monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a majorat cu 1 003,1 mil. lei sau cu 2,6%.

Ca pondere în PIB, la 30 septembrie 2021, datoria de stat externă a înregistrat 17,0 la sută, micșorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2020, cu 1,7 p.p. Această evoluție poate fi explicată prin ritmul de creștere a PIB-lui prognozat pentru anul 2021 mai mare decât cel al datoriei de stat externe în monedă națională.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acestuia în PIB, la 30 septembrie 2021

În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 30 septembrie 2021, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de

92,6 la sută, ceea ce indică o majorare cu 0,2 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2020.

În structura datoriei de stat externe pe creditor, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditor ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 30 septembrie 2021, a constituit 2 114,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 37 347,9 mil. lei) sau 94,5% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 2,8 p.p mai mult decât la finele anului 2020. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 33,2%, urmată de FMI – cu 24,4%, BEI – cu 18,6%, BERD – cu 5,7% și alți creditorii cu o pondere cumulativă de 18,1 la sută.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 124,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 189,4 mil. lei) sau 5,5% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 2,8 p.p mai puțin decât la finele anului 2020. JICA îi revine ponderea majoră de circa 41,3% din datoria față de creditorii bilaterali, urmată de UniCredit Bank (Austria) cu o pondere de 16,7%, Guvernului Rusiei – 11,7%, Commodity Credit Corporation (SUA) – 8,2% și alți creditorii cu o pondere cumulativă de 22,1 la sută.

Structura datoriei de stat externe pe creditor, 30.09.2020-30.09.2021 (mil. dolari SUA)

Structura datoriei de stat externe pe creditor, 30.09.2020 - 30.09.2021

Perioadă	Creditori multilaterali	Creditori bilaterali
30 sept. 2020	1 825,2	184,2
31 dec. 2020	2 055,3	186,1
30 sept. 2021	2 114,5	124,0

	30 sept. 2020		31 dec. 2020		30 sept. 2021	
	mil. USD	%	mil. USD	%	mil. USD	%
Creditori multilaterali	1 825,2	90,8%	2 055,3	91,7%	2 114,5	94,5%
AID	645,1	35,3%	679,7	33,1%	702,3	33,2%
FMI	517,8	28,4%	527,7	25,7%	514,8	24,4%
BEI	311,7	17,1%	383,4	18,7%	393,9	18,6%
BERD	89,9	4,9%	120,2	5,8%	120,0	5,7%
BIRD	106,9	5,9%	111,9	5,4%	117,0	5,5%
Uniunea Europeană	46,8	2,6%	110,5	5,4%	105,0	5,0%
BDCE	32,1	1,7%	45,4	2,2%	83,3	3,9%
FIDA	74,8	4,1%	76,5	3,7%	78,2	3,7%
Creditori bilaterali	184,2	9,2%	186,1	8,3%	124,0	5,5%
JICA	54,0	29,3%	55,3	29,7%	51,3	41,3%
UniCredit Bank (Austria)	23,0	12,5%	23,1	12,4%	20,7	16,7%
Guvernul Rusiei	25,4	13,8%	25,4	13,6%	14,5	11,7%
CCC (SUA)	12,8	6,9%	10,6	5,7%	10,2	8,2%
Guvernul SUA	10,4	5,6%	10,4	5,6%	8,9	7,2%
Banca germana KfW	6,3	3,4%	6,4	3,5%	6,0	4,8%
Guvernul României	40,9	22,2%	43,0	23,1%	5,8	4,7%
Guvernul Germaniei	6,4	3,5%	6,8	3,6%	3,7	3,0%
Guvernul Japoniei	4,5	2,5%	4,6	2,5%	2,4	2,0%
Guvernul Poloniei	0,5	0,3%	0,5	0,3%	0,5	0,4%
Total	2 009,4	100,0%	2 241,4	100,0%	2 238,5	100,0%

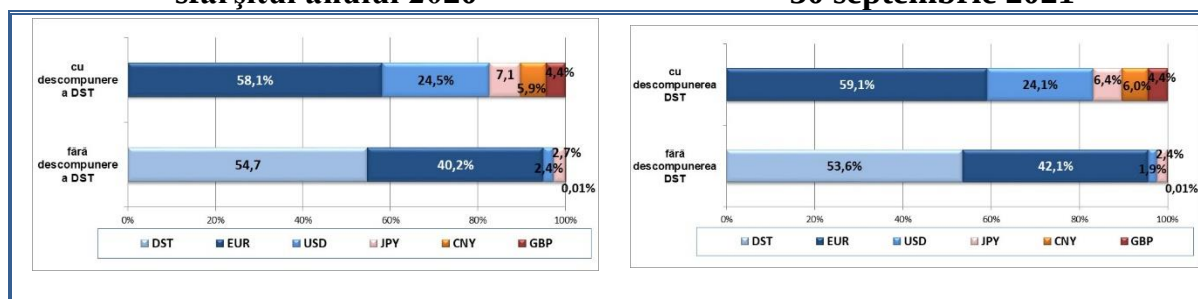
Ca evoluție, comparativ cu situația din 30.09.2020, se observă, atât în valoare nominală, cât și procentuală, tendința descendentă a datoriei de stat

externe față de creditorii bilaterali, și respectiv, tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali.

În ce privește structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 53,6% la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 1,1 p.p. mai puțin decât la sfârșitul anului 2020. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 42,1% (cu 1,9 p.p. mai mult decât la finele anului 2020), urmată de împrumuturile acordate în yenul japonez cu 2,4% (cu 0,3 p.p. mai puțin decât la finele anului 2020), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt dolarul SUA și lira sterlină, formează în total 1,9% din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 59,1 la sută din datoria de stat externă e deținută de euro, după care urmează dolarul SUA cu 24,1%, yenul japonez cu 6,4%, yuanul chinezesc cu 6,0% și lira sterlină cu 4,4%.

Structura datoriei de stat externe pe valute (%)
sfârșitul anului 2020 **30 septembrie 2021**

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe, pe parcursul primelor nouă luni al anului 2021, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 131,1 mil. dolari SUA (echivalentul 2 317,4 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent¹⁵ a fost înregistrată o micșorare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 1,6 mil. dolari SUA sau cu 1,2%. Această evoluție a fost cauzată preponderent de micșorarea sumei destinate plăților de principal, inclusiv rambursarea integrală a tranșei nr. 1, în luna februarie curent, a împrumutului acordat de către Guvernul României, precum și rambursarea integrală a tranșei nr. 1 și nr. 2, în anul 2020, a împrumutului acordat de FMI în anul 2010.

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pentru care au fost utilizate mijloace financiare pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021, a fost ocupată de următorii creditori:

- 1) Guvernul României – 27,7% (36,3 mil. dolari SUA);
- 2) AID – 22,7% (29,8 mil. dolari SUA);

¹⁵ În scopul efectuării calculelor pentru analiza comparativă dintre perioada de referință și perioada similară a anului precedent, în prezentul raport nu sunt incluse tranzacțiile aferente operațiunilor de conversiune (reorganizare) a datoriei de stat externe în sumă de 5,8 mil. Dolari SUA (echivalentul a 100,2 mil. lei) efectuate în anul 2020.

- 3) BERD – 14,1% (18,5 mil. dolari SUA);
- 4) BEI – 10,5% (13,8 mil. dolari SUA);
- 5) Guvernul Rusiei – 8,5% (11,1 mil. dolari SUA)
- 6) FMI – 3,8% (5,0 mil. dolari SUA) etc.

La situația din 30 septembrie 2021, mijloacele financiare utilizate pentru deservirea datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) Rambursarea sumei principale, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 116,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 050,1 mil. lei), cu 1,4 mil. dolari SUA sau cu 1,2% mai puțin decât în perioada similară a anului precedent.

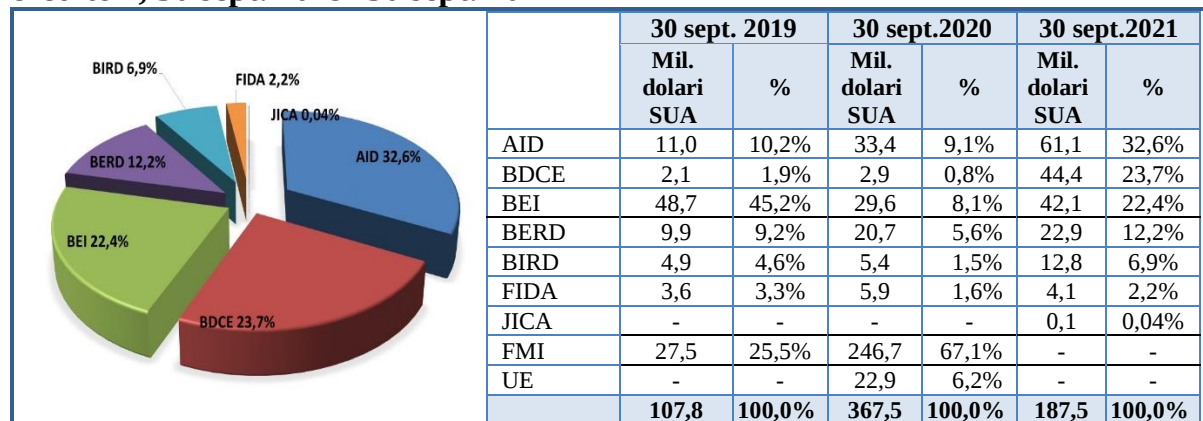
b) Serviciul datoriei de stat externe, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 15,1 mil. dolari SUA (echivalentul a 267,3 mil. lei), cu 0,2 mil. dolari SUA sau cu 1,0% mai puțin decât în perioada similară a anului precedent.

Surse de finanțare externă

La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare în sumă totală de 187,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 3 328,9 mil. lei), ceea ce reprezintă o micșorare cu 180,0 mil. dolari sau cu 49,0% mai puțin față de perioada similară a anului precedent¹⁵.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe sub formă de mijloace financiare pe tipuri de creditori, volumul cel mai mare îl deține AID cu 61,1 mil. dolari SUA (32,6%), urmat de BDCE cu 44,4 mil. dolari SUA (23,7%); BEI cu 42,1 mil. dolari SUA (22,4%); BERD cu 22,9 mil. dolari SUA (12,2%); BIRD cu 12,8 mil. dolari SUA (6,9%); FIDA cu 4,1 mil. dolari SUA (2,2%) și JICA cu 0,1 mil. dolari SUA (0,04%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe creditori, 30 sept. 2019- 30 sept. 2021

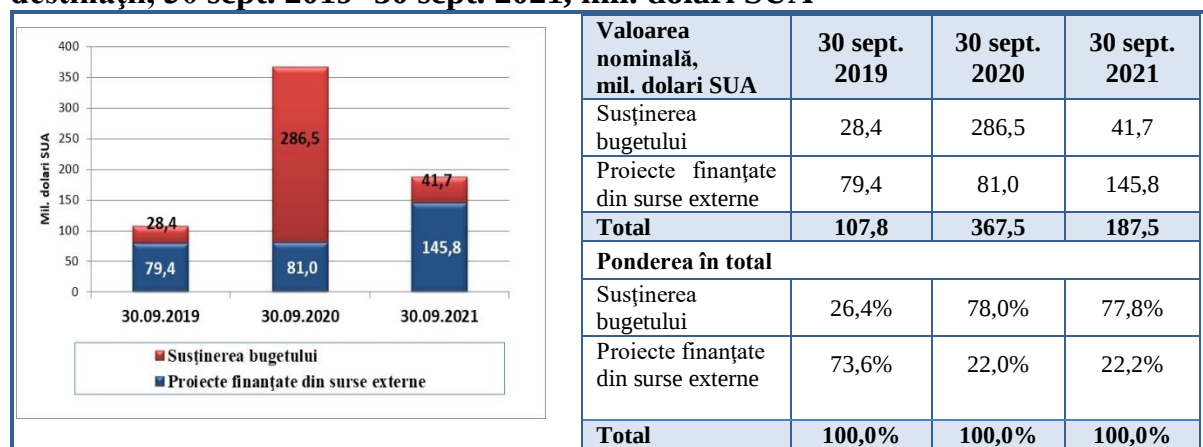

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe (sub formă de mijloace financiare) pe parcursul primelor nouă luni al anului 2021, a fost destinat după cum urmează:

1) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – 145,8 mil. dolari SUA (echivalentul a 2 587,3 mil. lei) ceea ce reprezintă 77,8% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) pentru susținerea bugetului de stat – 41,7 mil. dolari SUA (echivalentul a 741,6 mil. lei), ceea ce reprezintă 22,2% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe (mijloace financiare), pe destinații, 30 sept. 2019- 30 sept. 2021, mil. dolari SUA

Datoria de stat internă

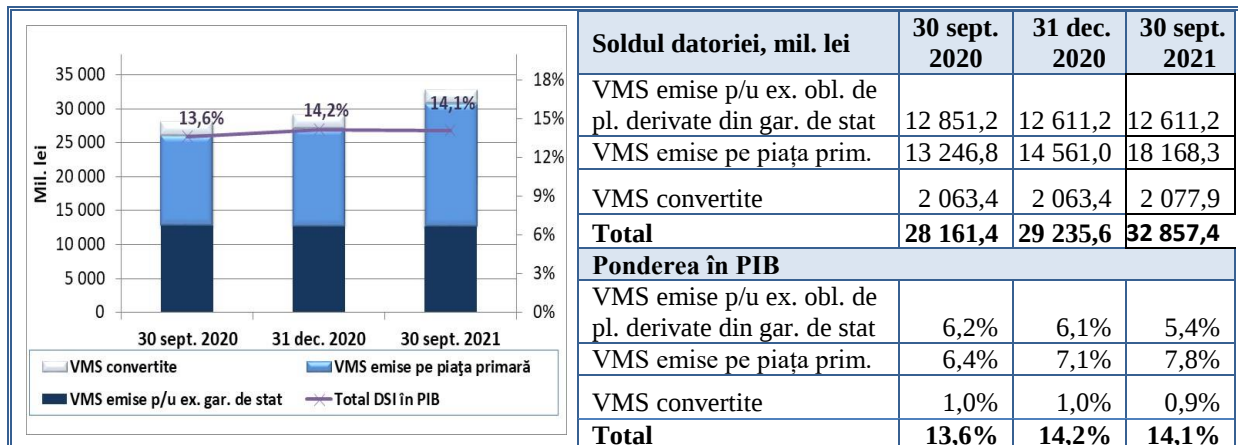
La situația din 30 septembrie 2021, soldul datoriei de stat interne a constituit 32 857,4 mil. lei la valoarea nominală, dintre care:

- VMS convertite 2 077,9 mil. lei (6,3%)
- VMS emise pe piața primară 18 168,3 mil. lei (55,3%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat 12 611,2 mil. lei (38,4%)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2020, datoria de stat internă la valoarea nominală s-a majorat cu 3 621,8 mil. lei sau cu 3 452,0 mil. lei la preț de cumpărare. Modificarea datoriei de stat interne în anul 2021 s-a produs preponderent din contul majorării emisiunii VMS pe piața primară cu 3 607,2 mil. lei la valoarea nominală sau cu 3 452,0 mil. lei la preț de cumpărare. Mijloacele bănești obținute din emisiunea netă a VMS pe piața primară au fost direcționate spre finanțarea deficitului bugetar.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 14,1 la sută, micșorându-se comparativ cu situația de la finele anului 2020 cu 0,1 p.p..

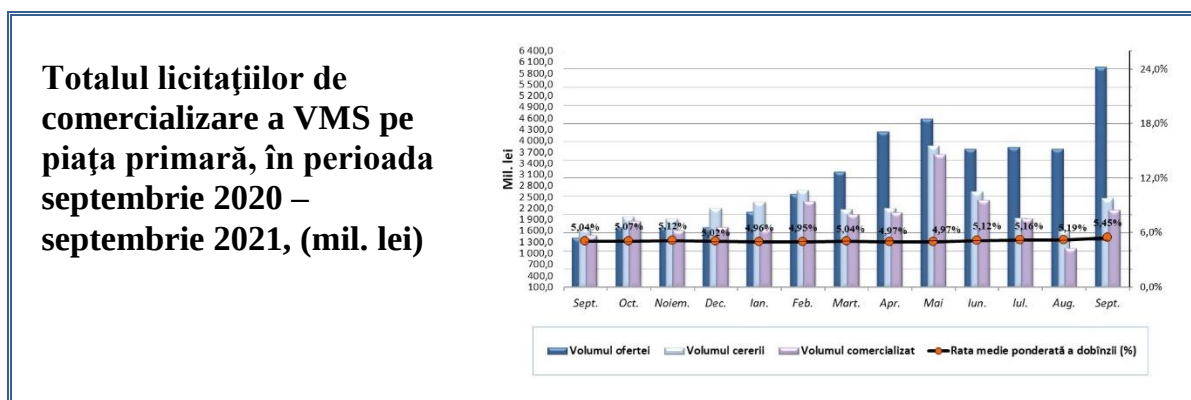
Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 30.09.2020-30.09.2021

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1) Valorile mobiliare de stat emise pe piață primară

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2021, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 34 145,0 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 22 086,3 mil. lei, fiind inferioară ofertei cu 12 058,7 mil. lei sau de 0,6 ori.

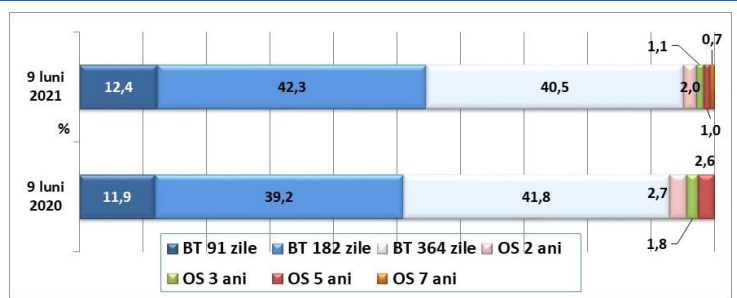

Ca rezultat, au fost comercializate VMS în sumă de 19 583,1 mil. lei la valoarea nominală, în creștere de cca 1,5 ori comparativ cu volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2020. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 15 975,9 mil. lei la valoarea nominală.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 7 tipuri de VMS:

- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani;
- Obligațiuni de stat cu maturitatea de 7 ani.

**Structura VMS
comercializate pe piața
primară, 30.09.2020 –
30.09.2021, (%)**

Ponderea majoră în VMS comercializate pe piața primară o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (42,3%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (40,5%) și cele cu scadența de 91 zile (12,4%).

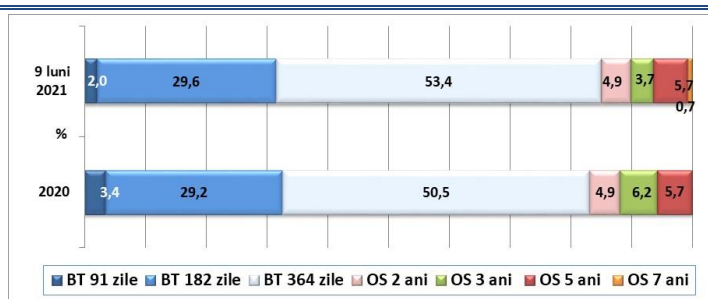
În 9 luni ale anului 2021 volumul comercializat al Obligațiunilor de stat pe termen de 2 ani (cu dobândă fixă și flotantă) și Obligațiunilor de stat cu dobândă fixă pe termen de 3, 5 și 7 ani a constituit respectiv 394,3 mil. lei (2,0% din volumul total comercializat), 209,5 mil. lei (1,1%), 197,2 mil. lei (1,0%) și 130,9 (0,7%). Comparativ cu perioada analogică a anului 2020 volumul comercializat al obligațiunilor de stat pe termen de 2 ani s-a majorat cu 51,3 mil. lei, iar pentru cele cu scadența de 3 și 5 ani s-a diminuat cu 19,3 mil. lei și respectiv 134,2 mil. lei. Totodată, volumul obligațiunilor de stat pe termen de 7 ani, emise în premieră anul curent, este în creștere, constituind 130,9 mil. lei.

Volumul VMS procurat de investitorii non-bancari s-a majorat comparativ cu perioada analogică a anului 2020 cu 16,0 mil. lei, înregistrând 1 292,7 mil. lei la valoarea nominală, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 6,6%. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 93,4% în totalul VMS procurate.

În perioada de gestiune, pe piața valorilor mobiliare de stat activau 9¹⁶ dealeri primari. Din volumul total de VMS adjudecate, 91,1% (17 845,4 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în nume și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară în nouă luni ale anului 2021, se numără băncile sistemice: BC „Victoriabank” S.A., BC „Moldova–Agroindbank” S.A., și BC „Moldindconbank” S.A.

**Structura VMS emise
pe piața internă aflate în
circulație, 31.12.2020 –
30.09.2021, (%)**

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 septembrie 2021 la valoarea nominală a constituit 18 168,3 mil. lei. Ponderea

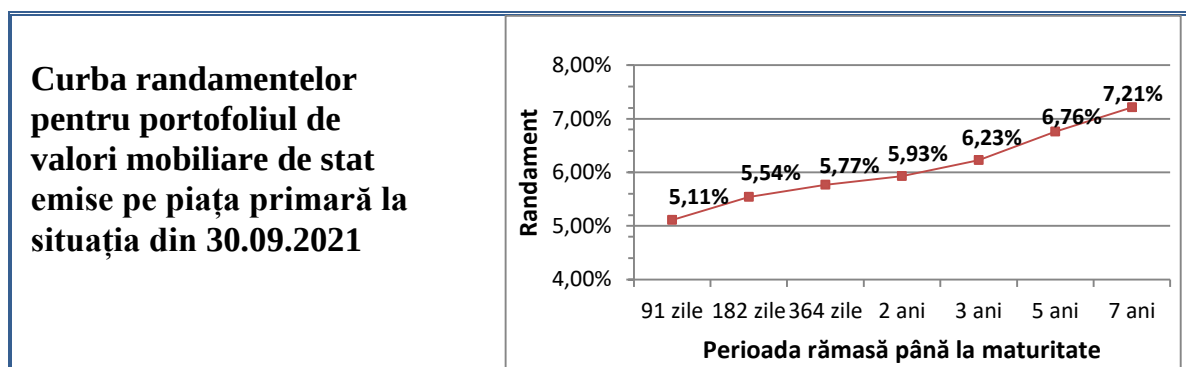
¹⁶ Statutul de dealer primar pentru BC „EuroCreditBank” S. A. a fost suspendat pe o perioadă de 3 luni, începând cu 26 iulie 2021.

majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (53,4 %), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (29,6%) și de obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani (5,7%).

Comparativ cu perioada de la sfârșitul anului 2020, Obligațiunile de stat în circulație cu maturitatea de 2 ani s-au majorat cu 0,01 p.p., iar cele cu maturitatea de 3 și 5 ani s-au micșorat respectiv cu 2,5 p.p. și 0,1 p.p. Bonurile de trezorerie cu scadența de 91 zile s-au micșorat cu 1,4 p.p., iar cele de 182 și 364 zile s-au majorat respectiv cu 0,3 p.p. și 2,9 p.p.

Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 30 septembrie 2021 s-a micșorat cu 4 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 297 zile.

Reieșind din volumul VMS emise pe piața primară și aflat în circulație la situația din 30.09.2021 și utilizând datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg, a fost construită curba randamentelor pentru portofoliul de valori mobiliare de stat emise pe piața primară în baza cotațiilor afișate de dealerii primari. În momentul în care va spori nivelul de lichiditate al pieței secundare a VMS din Republica Moldova, curba va fi construită în baza randamentului/prețului de tranzacționare de facto, ceea ce va majora gradul de precizie al rezultatelor obținute.

Este de notat că, curba randamentelor reprezintă o curbă ascendentă, ceea ce presupune că randamentele pe termen scurt sunt mai mici decât randamentele pe termen lung. Aceasta se explică inclusiv prin faptul că investitorii solicită o rată mai mare de rentabilitate pentru asumarea riscului de a investi mijloace bănești pe o perioadă mai lungă de timp.

2) Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2021 VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 7,1%.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2021, au fost reemise VMS convertite în sumă totală de 4 665,2 mil. lei la valoarea nominală și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 4 650,7 mil. lei la valoarea nominală. Totodată, pe parcursul perioadei de gestiune reemisiunea VMS convertite a fost efectuată preponderent pe termen de 91 zile.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în nouă luni ale anului 2021 a constituit 4,49%, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în această perioadă a constituit 3,28%.

La situația din 30 septembrie 2021, soldul VMS convertite a constituit 2 077,9 mil. lei la valoarea nominală sau 6,3% din datoria de stat internă.

3) Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

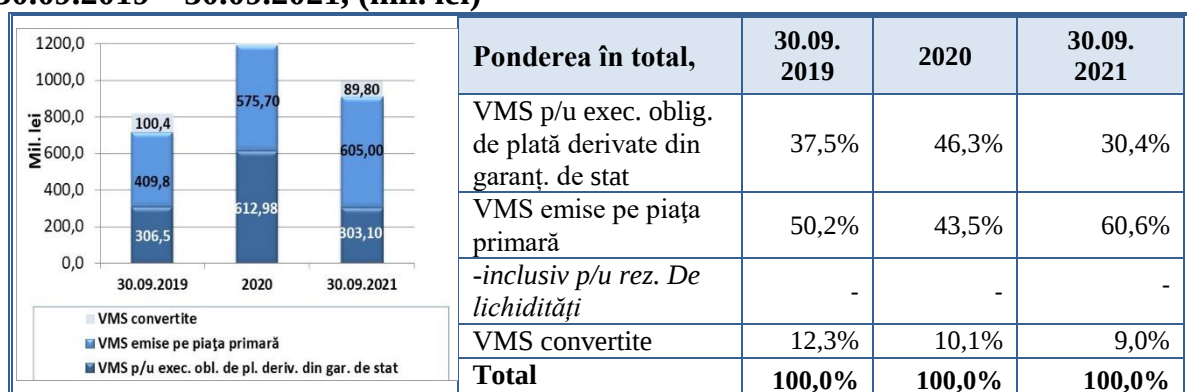
În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2021 VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege (VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat) au constituit 12 611,2 mil. lei sau 43,1% din soldul datoriei de stat interne.

Ținând cont că, în nouă luni ale anului 2021 nu au fost răscumpărate Obligațiuni de stat, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a rămas la nivelul de la începutul anului și la situația din 30 septembrie 2021 a constituit 12 611,2 mil. lei sau 38,4% din soldul datoriei de stat interne.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat interne în nouă luni ale anului 2021 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 997,9 mil. lei. Comparativ cu perioada analogică a anului 2020, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne sunt mai mari cu cca. 181,2 mil. lei sau cu 18,2 la sută.

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 30.09.2019 – 30.09.2021, (mil. lei)

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 605,0 mil. lei pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (60,6%);
- 89,8 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS convertite (9,0%);
- 303,1 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (30,4%).

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2021, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 5,41% până la 6,50%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, rata nominală medie ponderată a dobânzii la VMS comercializate în nouă luni ale anului 2021 a constituit 5,08%, în descreștere cu

0,11 p.p. față de anul 2020 sau cu 0,15 p.p. față de perioada analogică a anului precedent.

Rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în 9 luni ale anului 2021 a constituit 4,49 %, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în această perioadă a constituit 3,28%.

Garanțiile de stat

La situația din 30 septembrie 2021, soldul garanțiilor de stat a constituit 1 672,4 mil. lei, fiind formate în totalitate din garanții de stat interne acordate în cadrul Programului de stat “Prima casă”. Comparativ cu sfârșitul anului precedent, soldul garanțiilor de stat s-a majorat cu 438,6 mil. lei sau cu 35,5 la sută.

În conformitate cu Legea nr. 293/2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat “Prima casă” și Hotărârea Guvernului nr. 202/2018 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat “Prima casă” în anul 2021 continuă implementarea Programului de stat “Prima casă”. Acest program este realizat prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM), delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat în mărime de 50% din soldul creditului.

În Legea bugetului de stat pentru anul 2021 este prevăzut că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 2 000,0 mil. lei.

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2021 de către băncile comerciale: BC”Moldova-Agroindbank” S.A., BC ”Moldindconbank” S.A., BC ”Victoriabank” S.A., BC ”OTP Bank” S.A., BC ”Eximbank” S.A. și BC ”Energbank” în cadrul Programului au fost acordate noi credite garantate de către stat în sumă de 514,4 mil. lei. În aceeași perioadă de către beneficiarii Programului au fost rambursate credite garantate în sumă de 75,8 mil. lei.

Creanțele interne

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2021, băncile comerciale în proces de lichidare, a transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 63,7 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 3,0 mil.lei;
- Banca de Economii” S.A. - 28,2 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A.- 32,0 mil.lei;
- BC „Unibank” S.A. – 0,5 mil.lei.

Astfel, la situația din 30 septembrie 2021, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit 11 854,2 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 350,6 mil.lei;
- „Banca de Economii” S.A. – 7 772,8 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A – 1 904,0 mil. lei;

- BC „Unibank” S.A – 1 826,8 mil.lei.

La situația din 30 septembrie 2021, datoria debitorilor garanți față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi constituie 463,7 mil. lei, dintre care pentru împrumuturile externe constituie 461,3 mil. lei și pentru împrumuturile interne constituie 2,4 mil. lei - datoria S.A.”Flemingo-96” din mun. Bălți în proces de insolvență prin lichidare pentru dobânda și penalitatea calculată pentru dezafectarea mijloacelor bugetare. În anul 2021 în bugetul de stat au fost restabilite mijloacele dezafectate de la bugetul de stat în urma onorării garanției de stat în cadrul Programului de stat “Prima casă”, în sumă de 0,2 mil. lei.

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2021

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept *riscuri de piață* sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) *Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat*

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și volumul acesteia. Astfel, la situația din 30 septembrie 2021, 54,6 la sută din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. Ponderea datoriei de stat externe s-a micșorat cu 2,3 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2020 și cu 0,1 p.p. față de perioada analogică a anului 2020.

Structura datoriei de stat pe componente, 30 sept. 2020 – 30 sept. 2021

	Ponderea în total	30 sept. 2020	31 dec. 2020	30 sept. 2021
Datoria de stat internă		45,3%	43,1%	45,4%
Datoria de stat externă		54,7%	56,9%	54,6%

b) *Structura datoriei de stat pe valute*

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliului datoriei de stat față de Euro și dolarul SUA, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului de schimb al acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat denominată în Euro și dolari SUA formează împreună aproximativ 46 la sută din portofoliul datoriei de stat. Deci, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar

expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar, ceea ce ar crea o povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat pe valute, 30 sept. 2020– 30 sept. 2021

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	30 sept. 2020	31 dec.2020	30 sept. 2021		30 sept. 2020	31 dec.2020	30 sept. 2021
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	45,3%	43,1%	45,4%	MDL	45,3%	43,1%	45,4%
DST	32,5%	31,2%	29,3%	EUR	29,6%	33,1%	32,3%
EUR	19,2%	22,9%	23,0%	USD	14,9%	13,9%	13,2%
USD	1,5%	1,3%	1,1%	JPY	4,2%	4,0%	3,5%
JPY	1,6%	1,5%	1,3%	CNY	3,4%	3,4%	3,3%
GBP	0,01%	0,01%	0,004%	GBP	2,6%	2,5%	2,4%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

2) Riscul de refinanțare

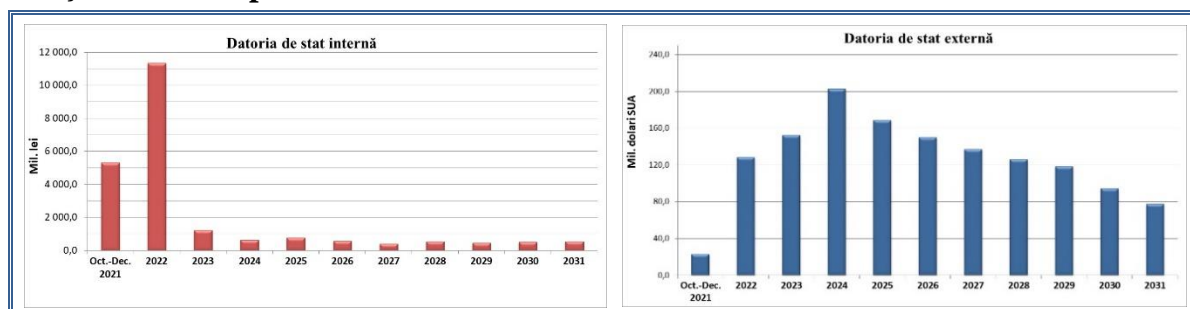
Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

a) Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportând un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucât acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobândă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luând în considerație estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vârful de plată pentru anul 2022, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este în continuare preponderent pe termen scurt. Totodată, menționăm că în luna octombrie 2022 urmează a fi rambursate VMS conform Legii nr.235/2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobândă pe piața internă

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, conform situației din 30 septembrie 2021

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților începând cu anul 2025 și respectiv un risc de refinanțare redus. Totodată, în anul 2024 se evidențiază vârful de plată al plăților spre rambursare.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, 30 sept. 2020 – 30 sept. 2021

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sept. 2020	31 dec. 2020	30 sept. 2021	30 sept. 2020	31 dec. 2020	30 sept. 2021	30 sept. 2020	31 dec. 2020	30 sept. 2021
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	7,0	6,0	5,8	9,1	8,5	9,1	8,1	7,3	7,5
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	49,2 %	51,4 %	55,8 %	6,3%	6,1%	5,3%	25,7 %	25,7 %	28,2 %

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne, și anume, la situația din 30 septembrie 2021, 55,8% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce presupune faptul că datoria nouă care va fi contractată în scopul finanțării deficitului bugetului de stat, va fi supusă implicit și riscului ratei de dobândă. Este de remarcat faptul că comparativ sfârșitul anului 2020 datoria de stat internă scadentă în decurs de un an s-a majorat cu 4,4 p.p., iar comparativ cu perioada similară a anului precedent cu 6,6 p.p., ce se explică în mare parte datorită majorării ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, care implică o maturitate de până la un an. La fel, pe parcursul anului 2021 urmează a fi răscumpărate și reemise VMS convertite în sumă totală de 1 917,5 mil. lei. Tot din acest motiv perioada medie de maturitate s-a diminuat cu 0,2 ani comparativ cu finele anului 2020.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar datoria de stat totală prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 28,2 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

3) Riscul ratei de dobândă

Este identificat prin indicatorii:

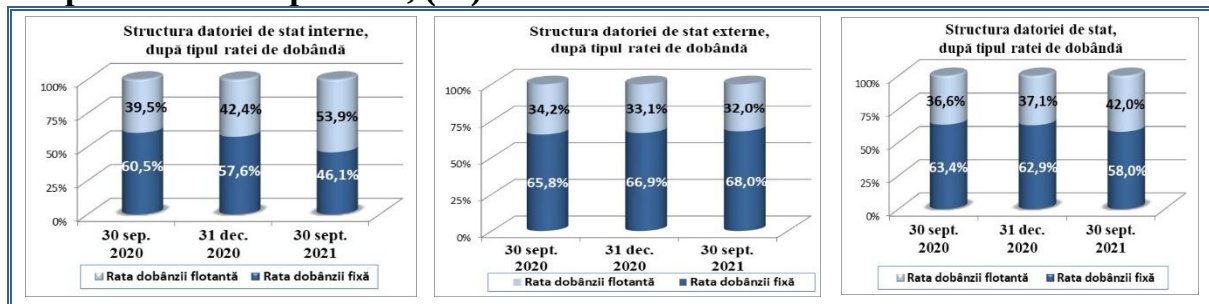
a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁷ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

¹⁷ VMS cu maturitatea de 91 zile, 182 zile și 364 zile.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 30 sept. 2020 – 30 sept. 2021, (%)

La situația din 30 septembrie 2021, în contextul Notei expuse mai sus, se observă un trend ascendent al datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii, constituind 53,9% din totalul datoriei de stat interne, mai mult cu 11,5 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2020, ceea ce se explică iarăși prin majorarea ponderii bonurilor de trezorerie în circulație, care deși se emit la o rată fixă a dobânzii, acestea comportă o expunere majoră față de fluctuația ratelor de dobândă datorită maturității reduse la care se emit. Totodată, se atestă o diminuare a datoriei de stat interne cu rată fixă a dobânzii cu 14,4 p.p. comparativ cu perioada analogică a anului precedent. Astfel, la 30 septembrie 2021, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3, 5 și 7 ani, VMS pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat dar și VMS convertite în portofoliul BNM cu maturitatea de 2 ani.

Analizând structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, se atestă o diminuare a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă. Astfel, la 30 septembrie 2021, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a constituit 32,0 la sută din totalul datoriei de stat externe, cu 1,1 p.p. mai puțin comparativ cu sfârșitul anului 2020 și cu 2,2 p.p. mai puțin comparativ cu perioada analogică a anului precedent.

În ce privește datoria de stat, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie 42,0% la sută și reflectă o majorare cu 4,9 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2020 și cu 5,4 p.p. comparativ cu 30 septembrie 2020. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează în mare parte datoriei de stat interne, care din cauza instrumentelor cu maturitatea de până la un an prezintă un risc al ratei de dobândă, cât și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atât mai sigur cu cât deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobândă la situația din 30 sept. 2020 – 30 sept. 2021

	Datoria de stat internă			Datoria de stat externă			Total datoria de stat		
	30 sept. 2020	31 dec. 2020	30 sept. 2021	30 sept. 2020	31 dec. 2020	30 sept. 2021	30 sept. 2020	31 dec. 2020	30 sept. 2021
Perioada medie de refixare (ATR), ani	7,0	5,9	5,8	6,8	6,6	7,1	6,9	6,3	6,5
Datoria cu rata dobânzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	49,7 %	52,1 %	56,3 %	38,7 %	36,9 %	35,0 %	43,7 %	43,4 %	44,7 %

Datoria de stat internă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobândă, întrucât la situația din 30 septembrie 2021, 56,3 la sută din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobândă pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Ratele de dobândă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în mediu, în decurs de 7,1 ani, cu 0,5 ani mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2020.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de 6,5 ani, totuși 44,7 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobândă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobândă.

c) Durata Macaulay¹⁸ pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2021

Durata Macaulay este o variabilă metrică a volatilității prețurilor. Aceasta ne arată cu cât se majorează sau se diminuează valoarea portofoliului dacă se modifică ratele dobânzii (sensibilitatea prețului VMS) și poate fi considerată o măsură a riscului ratei dobânzii. Ca regulă generală, pentru fiecare modificare de 1% a ratelor dobânzii (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 1% în direcția opusă, *pentru fiecare an de durată*. Durata portofoliului VMS emise pe piața primară a constituit 0,66 ani la situația din 30.09.2021. Astfel, la o eventuală majorare/diminuare cu 1% a ratei dobânzii, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora cu aproximativ 0,66 (1% x 0,66 ani)¹⁹.

d) Durata modificată pentru VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30.09.2021

Durata modificată este considerată o continuare a duratei Macaulay, indicând o măsură mai precisă a sensibilității prețurilor. Astfel, la situația din 30.09.2021 durata modificată a portofoliului este de 0,62 ani, ceea ce indică că pentru fiecare modificare de 1% a randamentului (majorare sau diminuare), valoarea de piață a portofoliului se va schimba cu aproximativ 0,62% (1% x 0,62 ani).

¹⁸ Pentru calcularea indicatorilor durata Macaulay, durata modificată și convexitatea au fost utilizate datele primare extrase din SI DMFAS și Bloomberg (cotațiile afișate de dealerii primari)

¹⁹ Valoare de piață reprezintă valoarea portofoliului reieșind din prețul de piață al VMS calculat în baza cotațiilor VMS la situația din 30.09.2021, aceasta constituind 17 823,0 mil. lei

e) Convexitatea este o măsură a gradului de curbură a relației preț – randament. Cu cât această relație manifestă o curbură mai accentuată, cu atât convexitatea este mai mare.

Din punct de vedere matematic, convexitatea se calculează ca derivata de ordinul doi a funcției dependente, care arată relația dintre valoarea de piață a portofoliului și randament.

Astfel, rezultatul convexității portofoliului de 0,53 ne arată că odată cu creșterea/micșorarea randamentului cu 1%, valoarea de piață a portofoliului se va diminua/majora aproximativ cu 0,53% ($1\% \times 0,53$).

Combinând rezultatele duratei modificate și convexității, se obține o măsură cu o acuratețe mai ridicată a modificării valorii de piață a portofoliului în funcție de modificarea randamentului. Astfel, la creșterea randamentului cu un punct procentual valoarea de piață a portofoliului se micșorează cu 110,7 mil. lei sau cu 0,6%, fiind egală cu 17 712,2 mil. lei.

4) Riscul operațional

Riscul operațional se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare etc.

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021 a fost elaborat Planul de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2021. Documentul stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același timp diminuarea probabilității de apariție ulterioară a acestora. Informația privind progresul înregistrat pe marginea implementării documentului respectiv urmează a fi prezentată în Raportul privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat pentru anul 2021.

Un aspect important aferent riscului operațional ține și de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. În acest sens, colaboratorii DDP efectuează cu regularitate procedura de validare a sistemului informațional în conformitate cu Calendarul de validare existent și asigură înlăturarea erorilor depistate.

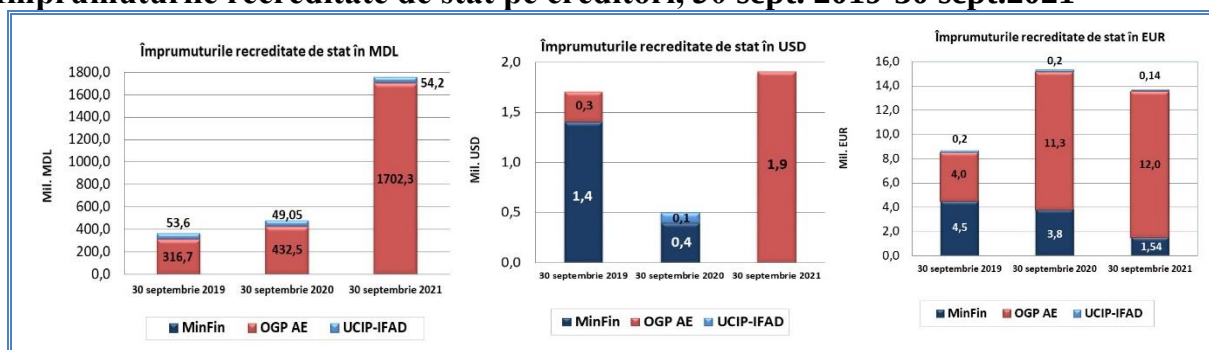
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, responsabili de gestionarea datoriei de stat monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor (MinFin), Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (OGP AE) și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (UCIP-IFAD).

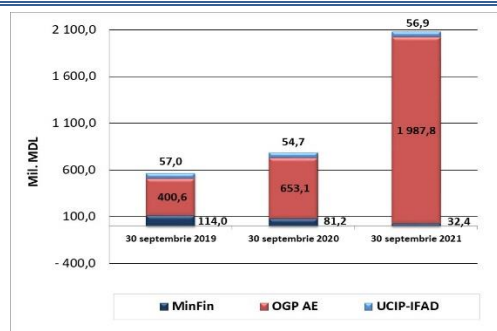
Pe parcursul a nouă luni ale anului 2021 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea sumelor principale, dobânzilor aferente de către băncile, organizațiile de creditare nebancare (OCN) și asociațiile de economii și împrumut (AEÎ) participante la recreditarea de stat) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat în sumă de 1 756,5 mil. lei, 1,9 mil. dolari SUA și 13,7 mil. euro (echivalent a cca 2 077,1 mil. lei), inclusiv: din resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 1 194,6 mil. lei, 1,9 mil. dolari SUA și 3,5 mil. euro (echivalent a cca 1 302,3 mil. lei) sau 62,7% din suma totală recreditată.

Împrumuturile recreditate de stat pe creditori, 30 sept. 2019-30 sept.2021

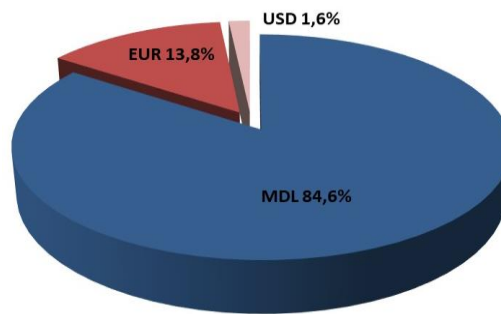
În perioada de analiză, se atestă un trend ascendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în moneda națională și dolari SUA și un trend descendent în euro.

Împrumuturile recreditate de stat, recalculate în moneda națională la data tranzacției, pe parcursul a 9 luni ale anului 2019, 2020 și 2021 (mil. lei)

Pe parcursul a nouă luni ale anului 2021 se constată o creștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat în comparație cu perioada similară a anului 2019 și 2020, condiționată de o cerere mai mare de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

**Structura împrumuturilor
recreditate de stat, pe valute, la
situația de 30 septembrie 2021**

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de moneda națională cu 84,6%, urmată de euro cu 13,8% și dolarul SUA cu 1,6%.

Sumele recreditate pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2021 se prezintă după cum urmează:

1) prin intermediul Ministerului Finanțelor – 1,54 mil. euro (echivalent a cca 32,4 mil. lei): inclusiv:

- Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale Î.S. „Moldelectrica””, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 1,54 mil. euro;

- Proiectul „Construcția locuințelor sociale pentru păturile socialmente vulnerabile”, faza II, finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei – 3,2 mii euro.

2) prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 1 702,32 mil. lei, 1,94 mil. dolari SUA și 11,99 mil. euro (echivalent a cca 1 987,8 mil. lei), dintre care:

- resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 507,69 mil. lei și 8,53 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul „Livada Moldovei” – 166,13 mil. lei și 4,91 mil. euro;

- Proiectul „COVID-19 răspuns de urgență și suport ÎMMM” – 341,56 mil. lei și 3,62 mil. euro.

- resurse recreditate din mijloacele OGP AE circulante acumulate – 1 194,63 mil. lei, 1,94 mil. dolari SUA și 3,46 mil. euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 56,38 mil. lei și 0,08 mil. dolari SUA;

- Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 32,56 mil. lei și 0,79 mil. dolari SUA;

- Proiectul de Dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 69,48 mil. lei, 0,09 mil. dolari SUA și 0,56 mil. euro;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA IV) – 68,01 mil. lei și 0,13 mil. euro;

- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA V) – 24,99 mil. lei;

- Programul Rural de Reziliență Economică-Climatică Incluzivă (FIDA VI) – 105,26 mil. lei;

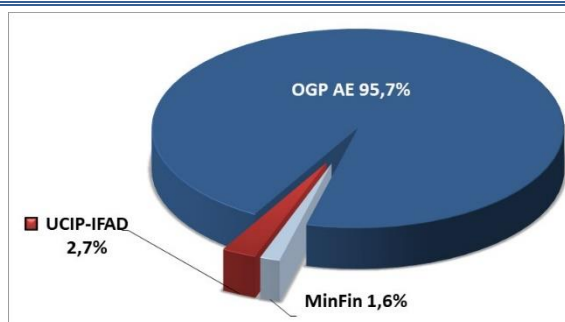
- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 87,39 mil. lei;

- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 331,72 mil. lei, 0,23 mil. dolari SUA și 0,37 mil. euro;
- Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) – 7,2 mil. lei și 0,02 mil. euro;
- Proiectul „Filieră de Vin” – 59,69 mil. lei, 0,25 mil. dolari SUA și 1,08 mil. euro;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 129,93 mil. lei și 0,16 mil. euro;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 222,02 mil. lei, 0,5 mil. dolari SUA și 1,14 mil. euro.

3) prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 54,2 mil. lei și 0,14 mil. euro (echivalent a cca 56,9 mil. lei), din care:

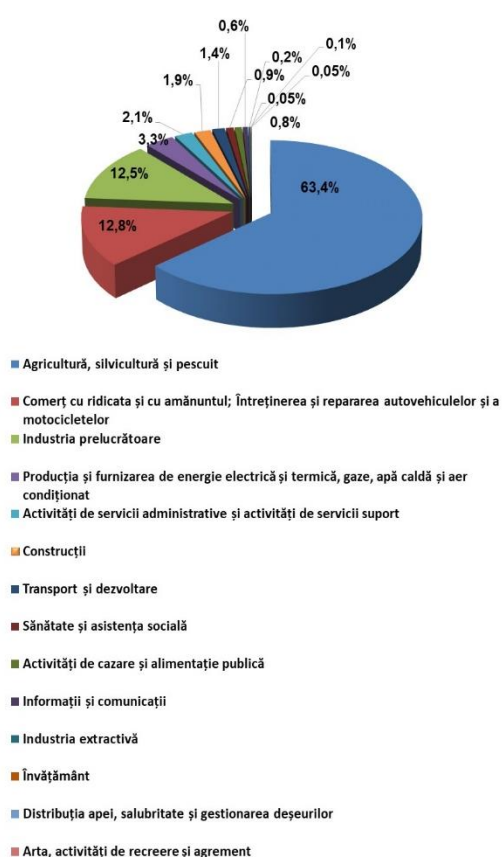
- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA VI) – 8,3 mil. lei și 0,09 mil. euro;
- Proiectul de Reziliență Rurală (FIDA VII, PRR) – 45,91 mil. lei și 0,05 mil. euro.

**Structura recreditării
împrumuturilor de stat între
instituțiile participante, la
situația 30.09.2021**

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă (95,7%), urmată de Unitatea Consolidată pentru Implementarea Programelor FIDA cu 2,7% și Ministerul Finanțelor cu cota de 1,6%.

Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul activităților economice pe parcursul a 9 luni ale anului 2021

Activitățile economice	mil. lei
Agricultură, silvicultură și pescuit	1 316,7
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor	265,7
Industria prelucrătoare	259,5
Producția și furnizarea de energii electrice și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	68,5
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	42,9
Construcții	39,2
Transport și dezvoltare	29,6
Sănătate și asistență socială	17,7
Activități de cazare și alimentație publică	17,2
Informații și comunicații	11,9
Industria extractivă	4,8
Învățământ	1,4
Arta, activități de recreere și agrement	1,0
Distribuția apei, salubritate și gestionarea deșeurilor	1,0
TOTAL	2 077,1

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat, pe parcursul a nouă luni ale anului 2021, sub aspectul activităților economice, ponderea majoră îi revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 63,4%, urmată de activitatea comerț cu ridicata și cu amănuntul, întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor cu 12,8%, cota cea mai mică îi revine activității artă, activități de recreere și agrement și activității distribuția apei, salubritate și gestionarea deșeurilor cu o pondere de 0,05%.

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat suma principală, dobânda și alte plăți aferente în sumă de 407,5 mil. lei, 3,4 mil. dolari SUA, 15,3 mil. euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi (echivalent a cca 785,8 mil. lei). Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost rambursate – 0,7 mil.lei, 2,1 dolari SUA, 4,0 mil.euro și 0,4 mil. Yeni Japonezi.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă au fost rambursate – 363,5 mil. lei, 1,1 mil. dolari SUA și 11,2 mil. euro, din care:

a)resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 79,8 mil. lei, 0,7 mil. dolari SUA și 9,2 mil. euro;

b)resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 238,7 mil. lei, 0,4 mil. dolari SUA și 2,0 mil. euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA au fost rambursate – 43,3 mil. lei, 0,27 mil. dolari SUA și 0,1 mil. euro.

La situația din 30 septembrie 2021, soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 2 907,2 mil. lei, 36,5 mil. dolari SUA, 150,3 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 6 788,8 mil. lei), majorându-se față de sfârșitul anului 2020 cu 1 268,9 mil. lei ce constituie o creștere de cca 23,0%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2020 s-a majorat cu 39,5%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,7 mil. lei, 32,7 mil. dolari SUA, 100,4 mil. euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 856,8 mil. lei sau 42,1% din suma totală a datoriilor);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și Unității Consolidate pentru Implementarea Programelor FIDA – 2 836,5 mil. lei, 3,8 mil. dolari SUA și 49,9 mil. euro (echivalent a 3 932,0 mil. lei sau 57,9% din suma totală a datoriilor).

Datoria cu termen expirat, la situația din 30 septembrie 2021, se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă și se cifrează la 72,2 mil. lei, 9,2 mil. dolari SUA și 2,9 mil. euro (echivalent a 294,1 mil. lei) sau 4,3% din suma datoriilor totale, majorându-se față de sfârșitul anului 2020 cu 30,6 mil. lei ce constituie o creștere de cca 11,6%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2020 s-a majorat cu 13,5%. Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 70,7 mil. lei, 9,2 mil. dolari SUA și 2,4 mil. euro (echivalent a 282,2 mil. lei) sau 96,0% din totalul datoriei expirate. Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sunt:

- Programul de dezvoltare a serviciilor de aprovizionare cu apă potabilă, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (Consiliul raional Soroca);

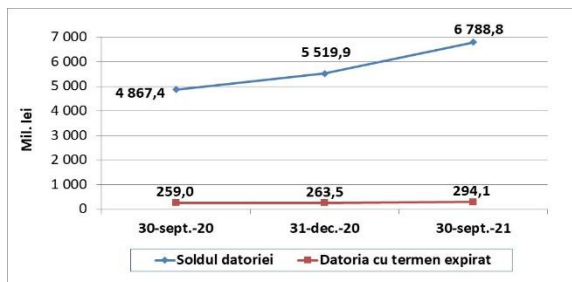
- Proiectul Alimentare cu Apă și Canalizare, finanțat de către Banca Mondială (S.A. „Regia Apă - Canal Soroca” și Î.M. Direcția de producție Apă Canal Ștefan-Vodă);

- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”);

- Întreprinderile în proces de insolabilitate și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate și/sau monitorizate prin intermediul Oficiului de Gestionare a Programelor de Asistență Externă – 1,44 mil. lei și 0,5 mil. euro (echivalentul a 11,9 mil. lei) sau 4,0 % din totalul datoriei expirate. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolabilitatea acestuia și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului „Filieri du Vin” („Magnolia-94” S.R.L., „Naturvins” S.R.L., F.P.C „Vindicum” S.R.L., „Univers-Vin” S.R.L., „Vintage Avenue” S.R.L., „Basarabia L-Win Invest” S.R.L., S.R.L., „Vinăria Mileștii Mici” S.R.L.).

**Evoluția datoriilor beneficiarilor
recreditați, 30.09.2020 – 30.09.2021
(mil. lei)**

Graficul prezentat atestă că evoluția atât a soldului datoriilor, cât și a soldului datoriilor cu termen de achitare expirat are o evoluție ascendentă, condiționată de cererea de acordare a împrumuturilor din partea beneficiarilor recreditați, nerespectarea graficelor de rambursare a datoriilor de unii beneficiari recreditați, precum și fluctuațiile cursului valutar.

Totodată, urmare a radierii din Registrul de stat al persoanelor juridice a Î.S. „Combinatul Vitivinicol”, la data de 09 iulie 2021, prin Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 93/2021, a fost anulată datoria pe împrumutul recreditat în mărime de 1,2 mil. dolari SUA.

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul Serviciului Fiscal de Stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul a nouă luni ale anului 2021, la bugetul de stat în acest sens au fost încasate 0,5 mil. lei, ceea ce constituie 0,06% din suma totală rambursată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de 82 de beneficiari recreditați:

1) 38 agenți economici cu soldul datoriilor de 2 224,0 mil. lei sau 32,8% din suma totală a datoriilor, dintre care 289,5 mil. lei sunt datorii cu termen expirat (98,4% din suma totală a datoriilor expirate), dintre care:

a) 19 întreprinderi care au datorii în sumă de 1 923,2 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 57,1 mil. lei (19,4% din suma totală a datoriilor expirate);

b) 12 întreprinderi care au datorii în sumă de 217,1 mil. lei se află în proces de insolvență conform Legii insolvenței. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 148,8 mil. lei (50,6% din suma totală a datoriilor expirate);

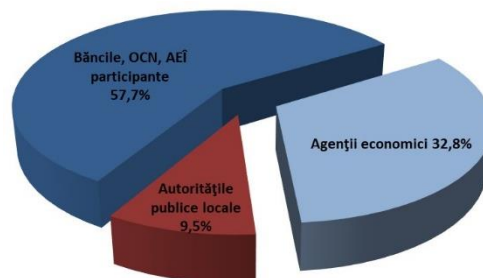
c) 5 întreprinderi care au datorii în sumă de 73,8 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 73,8 mil. lei (25,1% din suma totală a datoriilor expirate);

d) 2 întreprinderi au datorii în sumă de 9,9 mil. lei și lipsesc din Registrul de Stat al persoanelor juridice. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 9,9 mil. lei (3,3% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitatea reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) 27 autorități ale administrației publice locale dețin datorii în sumă de 647,7 mil. lei (9,5% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 3,1 mil. lei (1,1% din suma totală a datoriilor expirate);

3)17 bănci, organizații de creditare nebancare și asociații de economii și împrumut participante la recreditarea de stat înregistrează datorii în sumă de 3 917,1 mil. lei (57,7% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,4 mil. lei sunt cu termen expirat (0,5% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la situația din 30 septembrie 2021 (%)

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile băncilor, organizațiilor de creditare nebancare și asociațiilor de economii și împrumut participante la recreditarea de stat constituie ponderea majoră de 57,7% din toate datoriile, urmate de agenții economici cu cota de 32,8% și autoritățile publice locale cu o parte de 9,5%.

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la 30 sept. 2021

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	5	1 800,9	26,5	112,2	38,1
2.	Întreprinderile municipale	8	242,9	3,6	1,6	0,5
3.	Autoritățile publice locale	27	647,7	9,5	3,1	1,1
4.	Întreprinderile din sectorul privat	25	180,2	2,7	175,8	59,8
5.	Băncile, OCN, AEI participante	17	3 917,1	57,7	1,4	0,5
	Total	82	6 788,8	100,0	294,1	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (57,7%) se înregistrează la băncile, organizațiile de creditare nebancare și asociațiile de economii și împrumut participante la recreditarea de stat, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 26,5%, la polul opus fiind întreprinderile din sectorul privat cu o cotă de 2,7%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile din sectorul privat înregistrează partea majoră a acestora (59,8%), urmate de întreprinderile de stat, autoritățile publice locale, întreprinderile municipale și băncile, organizațiile de creditare nebancare, asociațiile de economii și împrumut participante cu o cotă de 0,5%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul activităților economice s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate după cum urmează:

1)agricultură, silvicultură și pescuit – 2 838,1 mil. lei sau 41,8% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2)producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat – 1 553,6 mil. lei sau 22,9% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3)industria prelucrătoare – 614,0 mil. lei sau 9,0% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4)transport și dezvoltare – 405,3 mil. lei sau 6,0% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5)distribuția apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare – 376,9 mil. lei sau 5,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

6)construcții – 353,7 mil. lei sau 5,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7)comerț cu ridicata și cu amănuntul; întreținerea și repararea autovehiculelor și a motocicletelor – 311,2 mil. lei sau 4,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

8)sănătate și asistență socială – 177,5 mil. lei sau 2,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

9)activități de servicii administrative și activități de servicii suport – 113,6 mil. lei sau 1,7% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

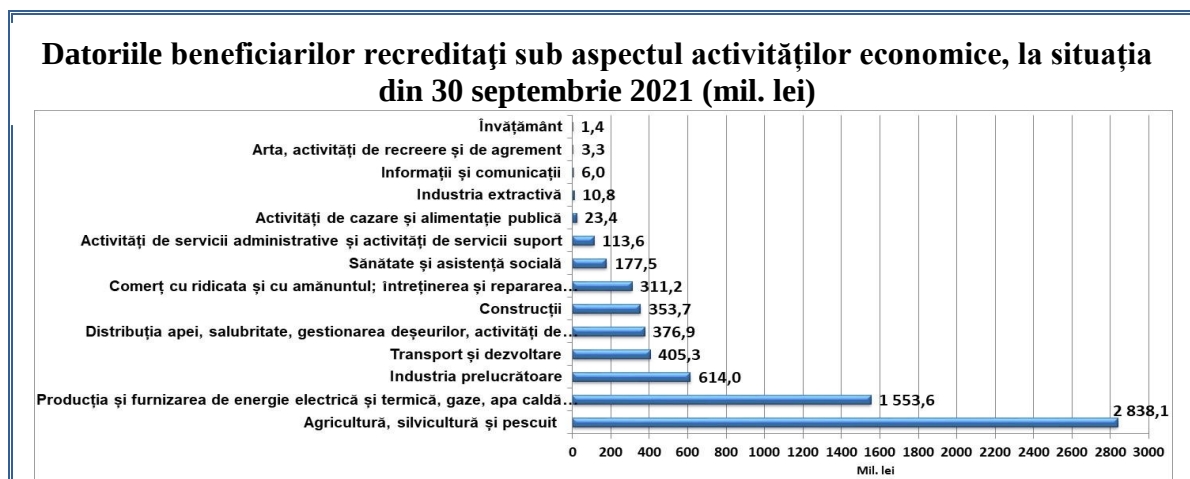
10)activități de cazare și alimentație publică – 23,4 mil. lei sau 0,3% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

11)industria extractivă – 10,8 mil. lei sau 0,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

12)informații și comunicare – 6,0 mil. lei sau 0,09% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

13)arta, activități de recreere și de agrement – 3,3 mil. lei sau 0,05% din suma totală a împrumuturilor recreditate;

14)învățământ – 1,4 mil. lei sau 0,02% din suma totală a împrumuturilor recreditate.

Conform graficului prezentat ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine activității economice agricultură, silvicultură și pescuit cu 41,8%, urmată de producția și furnizarea de energie termică, gaze, apă caldă și aer condiționat cu 22,9%, în timp ce activității învățământ îi revine partea cea mai mică de 0,02%.

Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
Direcția datorii publice

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7
www.mf.gov.md, tel.(022) 26-27-26, fax 022-26-28-93